

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Marta Paligová

Celoročná téma v Integrovanom tematickom vyučovaní

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov

2013

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Marta Paligová

Kontakt na autora: Základná škola Okružná 17 Michalovce
paligovam@gmail.com

Názov OPS/OSO: Celoročná téma v Integrovanom tematickom vyučovaní

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2013

Odborné stanovisko vypracoval: Bc. Gabriela Hospodárová

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

celoročná téma, Integrované tematické vyučovanie, vyučovací blok, 1. stupeň základnej školy

Anotácia

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej práce poukazuje na efektivitu práce s metodikou Integrovaného tematického vyučovania. Ponúka podrobne spracované celoročné témy v 1. a 2. ročníku základnej školy, ktoré dopĺňajú ukážky vyučovacích blokov, ktoré sú konkrétnym výstupom priamo na hodine so žiakmi a vyplývajú z celoročnej témy.

OBSAH

Úvod	1
1 CELOROČNÁ TÉMA V INTEGROVANOM TEMATICKOM VYUČOVANÍ	2
1.1 Stručná charakteristika Integrovaného tematického vyučovania	2
1.2 Celoročná téma	2
2 CELOROČNÁ TÉMA V 1. ROČNÍKU	7
2.1 Prehľad celoročnej témy	7
2.2 Integrácia kľúčových predmetov	8
2.3 Ukážka vyučovacieho bloku	12
3 CELOROČNÁ TÉMA V 2. ROČNÍKU.....	16
3.1 Prehľad celoročnej témy	16
3.2 Integrácia kľúčových predmetov	16
3.3 Ukážka vyučovacieho bloku	20
ZÁVER	24

ÚVOD

Program ITV možno medzi súčasnými inovačnými a alternatívnymi výchovno-vzdelávacími programami považovať za jeden z najkomplexnejších, čo sa týka rozsahu, oblastí jeho pôsobenia na žiakov. Taktiež ho možno považovať z odbornej stránky za najfundovanejší, najprepracovanejší vzhľadom na obsahovú i metodickú stránku“ (Marušincová, 2001, s.28).

Tento inovačný program používa autorka práce už niekoľko rokov vo vyučovaní na 1. stupni základnej školy. Cieľom práce Celoročná téma v Integrovanom tematickom vyučovaní je poukázať na efektivitu práce s metodikou Integrovaného tematického vyučovania a ponúknuť podrobne spracované celoročné témy v 1. a 2. ročníku základnej školy, ktoré dopĺňajú ukážky vyučovacích blokov, vyplývajúcich z celoročnej témy. V práci sú rozpracované celoročné témy a integrácia kľúčových predmetov 1. a 2. ročníka a podrobne spracované vyučovacie bloky.

Celoročná téma je spracovaná tak, aby bola atraktívna pre žiakov 1. a 2. ročníka, aby ich zaujala a zároveň spĺňala aspekty, ktoré vyžaduje Integrované tematické vyučovanie. Návrhy integrovania jednotlivých predmetov vychádzajú z učebných osnov v súlade s platným štátnym vzdelávacím programom.

Ukážky vyučovacích blokov autorka dopĺňa metodickými poznámkami, ktoré vychádzajú z jej skúsenosti pri práci so žiakmi. Vo vyučovacích blokoch sú návrhy používania moderných vyučovacích metód, foriem a pomôcok a poukazuje sa vo veľkej miere na možnosti práce učiteľa využívať niekoľko zdrojov informácií, jednak vo svojej práci pri príprave na vyučovanie, ale hlavne pri práci žiakov. Jednotlivé vyučovacie bloky sú spracované tak, aby sa využívali moderné informačné technológie, ale aby sa rozvíjalo aj čítanie s porozumením, sociálne kompetencie žiakov, teda so zámerom komplexného rozvíjania kompetencií žiakov.

1 CELOROČNÁ TÉMA V INTEGROVANOM TEMATICKOM VYUČOVANÍ

Edukačný model, odborne na Slovensku garantovaný Asociáciou S. Kovalikovej - Vzdelávanie pre 21.storočie na Slovensku, bol úspešne experimentálne overený Štátnym pedagogickým ústavom. Edukačný model ITV reaguje na požiadavky na vzdelávanie súčasnosti i budúcnosti.

Učenie je charakteristické celosťou, interdisciplinárnym prístupom, objavnosťou a prepojením s každodenným životom. Éra, v ktorej úroveň vzdelania a odbornosti bola trvalou zárukou úspechu, je už minulosťou a v súčasnosti nastala zásadná zmena. Začíname si uvedomovať a chápať skutočnosť, že k dosiahnutiu úspechu nestačia len intelektuálne schopnosti a odborné vedomosti, ale je k tomu treba viac. Do popredia sa dostávajú také kvality, ako sú húževnatosť, iniciatíva, optimizmus, prispôsobivosť... (Gajdošová, 2006, s. 34).

1.1 Stručná charakteristika Integrovaného tematického vyučovania

Model ITV sa zakladá na troch vzájomne prepojených, vzájomne závislých princípoch.

Prvý princíp – výskum ľudskeho mozgu – poznatky o učení.

Druhý princíp – postupy učiteľa alebo schopnosť viesť učenie v triede.

Tretí princíp – rozvoj kurikula.

Integrované tematické vyučovanie je prienikom všetkých troch oblastí, je spôsobom vytvárania „mozgovokompatibilného“ učebného prostredia pre žiakov i učiteľov. Je založené na zjednocujúcej celoročnej téme a jej rozvetvení, do ktorej je zakomponovaný celý obsah a zručnosti tvoriace náplň výchovno-vzdelávacieho procesu. Téma funguje ako kostra na zorganizovanie myšlienok, materiálov a činností pre učiteľa aj žiaka (Kovaliková, 1996, s.34).

Program ITV vychádza z biológie učenia posledných desaťročí, na základe ktorých učitelia v školských triedach vytvárajú podmienky pre efektívne učenie - mozgovosúhlasné podmienky. „Už pri opise neurálnych sietí sme uviedli – čím „hustejší mozog“ tým pružnejšie učenie. Preto je potrebné dať žiakom veľa podnecujúcich možností na učenie sa v škole aj v domácom prostredí“ (Petlák, 2009, s. 32).

Vyučovacie obsah jednotlivých predmetov sa tematicky integruje. Individuálny prístup k žiakom rešpektuje skutočnosť, že každé dieťa má svoj spôsob učenia sa, čo zvyšuje jeho školskú úspešnosť. Dôraz sa kladie na výchovu k všeludským a demokratickým hodnotám.

Moderné vyučovacie stratégie systematicky rozvíjajú tvorivosť, komunikačné zručnosti, kritické myslenie, riešenie problémov a zručnosti pre spoluprácu (Kovaliková, 1996, s. 25).

1.2 Celoročná téma

Celoročná téma vytvára kontext, v rámci ktorého sa používajú, uchovávajú a obnovujú vedomosti. Slúži žiakom i učiteľovi.

Proces prípravy kurikula pre triedu má tri fázy:

1. fáza: Tvorba celoročnej témy s jej mesačnými podtémami a tematickými časťami.
2. fáza: Stanovenie kľúčového učiva, ktoré sa majú naučiť všetci žiaci.
3. fáza: Tvorba aplikačných úloh, ktoré žiakom umožnia pochopiť a použiť pojmy i zručnosti, ktoré sú obsahom kľúčového učiva.

Celoročná téma je poznávacou štruktúrou, ktorá uľahčuje rozoznávajúce vzorových schém a zisťovanie vzájomných vzťahov, existujúcich medzi myšlienkami, teóriami, udalosťami a predmetmi.

Má niekoľko dôležitých funkcií:

- žiakom slúži ako účinný nástroj, ktorý im pomáha efektívnejšie spracovávať, ukladať a znovu si vybavovať naučené, predvídať, čo bude nasledovať a zovšeobecňovať učivo na iné situácie;
- učiteľovi slúži ako organizačná schéma na tvorbu kurikula; zhromažďovanie potrebných materiálov v priebehu roka je niťou, spájajúcou jednotlivé mesiace a slúži ako prostriedok prepájajúci pojmy, ktoré sa v danom roku majú prebrať;
- pre žiakov aj učiteľa je ročným, mesačným, týždenným a denným plánom činnosti.

Celoročná téma sa skladá z troch organizačných štruktúr:

1. téma, ktorá spočíva na zjednocujúcom pojme alebo téme s názvom, ktorý má deti „chytiť“,
2. mesačné podtémy,
3. tematické časti.

Tvorba celoročnej témy nie je priamočiare postupné premýšľanie, ani proces, pri ktorom zostavujeme celok z určitého počtu jednotlivých čiastočiek.

Musia byť splnené dve požiadavky:

1. musíme preskúmať okolie svojej školy a nájsť miesta, ktoré budú poskytovať pre obsah nášho kurikula najlepšie skúsenosti typu byť pri tom,
2. musíme sa zhodnúť – sami aj so svojimi kolegami, čo sa majú naši žiaci naučiť v danom ročníku alebo ročníkoch. Keď to máme ujasnené, sme pripravení začať s vytváraním našej celoročnej témy.

Základné výrazy pri tvorbe celoročnej témy

Celoročná téma: Celoročná štruktúra, pozostávajúca zo zjednocujúceho pojmu (témy) s názvom, ktorý deti zaujme, a s logickým výkladom i zdôvodnením témy, mesačných podtém a ich tematických častí.

Podtémy (komponenty): Miesta a rôzne sociálne situácie (udalosti, problémy, spoločenské otázky), ktoré budú môcť žiaci zažiť, prísť s nimi do styku.

Tematické časti: Určité stránky spomínaných miest a situácií, ktoré budú predmetom skúmania.

Názov témy: Prítlačlivý názov, ktorý nasmeruje činnosť učiteľa i žiakov na obsah kurikula, ktoré sa vzťahuje k tomu, čo je tu a teraz.

Kľúčové učivo: Základné pojmy, zručnosti, vedomosti, postoje a hodnoty, ktoré si majú osvojiť, naučiť sa, všetci žiaci (vyjadrené ako vzorové schémy).

Aplikačné úlohy: Použitie vedomostí, zručností, hodnôt a postojov z kľúčového učiva, ktoré sa prebralo (príležitosti na to, aby sa v mozgu žiaka vytvoril program).

Kroky pri tvorbe celoročnej témy:

Krok A: Určíme si, čím integráciu začneme.

Krok B: Premyslíme si, čo sa majú žiaci učiť; dotvorme a rozhodneme o tom na úrovni školy, učiteľského zboru.

Krok C: Nájdime vhodné miesta, ktoré poskytnú žiakom učiť sa priamou skúsenosťou (byť pri tom), ako aj sociálne situácie, ktoré budú najlepšie dokumentovať alebo najlepšie vyjadrovať to, čo sa majú žiaci naučiť (kľúčové učivo).

Krok D: Ujasnime si zjednocujúci pojem a logický základ.

Krok E: Zvoľme mesačné podtémy a ich tematické časti.

Krok F: Použijeme fantáziu pri tvorbe témy, aby naplnila žiakov (a učiteľa) nadšením, vďaka ktorému sa prebudí predstavivosť, a nazvime ju tak, aby lákala na učenie obsahu a zručností, ktorými sa budeme celý rok zaoberať.

Krok A: Určíme si, čím integráciu začneme.

Úplná integrácia všetkých základných zručností a obsahu vyučovanie je úlohou na tri až päť rokov. Odporúčame zamerať sa najskôr na tie predmety, ktoré umožňujú priamu skúsenosť – prírodoveda, osobitne na prvom stupni, vo vyšších ročníkoch pridať k prírodovedným predmetom aj humanitné predmety.

V ďalšom postupe si určíme, ktoré základné zručnosti by mali žiaci aktívne používať (slovné vyjadrovanie, písanie, počítanie). Nakoniec rozhodneme, kedy a koľko času vyčleníme v nadchádzajúcom školskom roku pre ITV. Odporúčame začať s jeden a pol až dvojhodinovými blokmi.

Krok B: Premyslíme si, čo sa majú žiaci učiť.

Obsah a štruktúra kurikula sú rozhodujúcimi činiteľmi v tvorbe mozgovokompatibilného prostredia na učenie. Musíme mať jasno v tom, čo od žiakov chceme a čo zvládnu. „Menej je viac“, radšej pojmové ako faktografické zameranie, tu a teraz – to sú základné pravidlá, podľa ktorých sa môžeme riadiť.

Ak však treba dodržať obsah učebných osnov, ktoré sú pre učiteľov záväzné, potom musíme pracovať v rámci nich. Analyzujeme ich z hľadiska niekoľkých princípov: „Menej je viac.“ Podobne ako učebnice, aj určený obsah učebných osnov je pre každý ročník taký preplnený, že ho učiteľ nedokáže celý prebrať. Vedie to k tomu, že každý učiteľ vyberá z osnov, čo preberie, a zostavenie učebného plánu sa stáva šťastím závislým od náhody. V takomto prípade sa dohodneme s kolegami na niekoľkých hlavných témach, ktoré by mali žiaci v priebehu školského roka zvládnuť v jednotlivých ročníkoch. Potom môže byť zdôraznené dokonalé zvládnutie, a nie iba „prebratie“ učebnej látky.

Primeranosť veku. Učitelia majú na obsah vyučovania stále veľmi malý vplyv. Keďže osnovy sú obyčajne veľmi preplnené, naša šanca spočíva v starostlivom výbere a úprave týchto osnov tak, aby vzdelávací proces obsahoval príležitosti na učenie tu a teraz, priame skúsenosti, a tak aj príležitosti porozumieť svetu, ktorý nás obklopuje.

Krok C: Nájdime vhodné miesta a sociálne situácie.

Najvhodnejšími miestami, ktoré umožňujú skúsenosti typu tu a teraz, sú miesta za múrmi školy. Či už sa zameriame na otázky spoločnosti alebo na otázky prírodných vied, bezprostredné okolie školy (10 – 20 minút peši, bicyklom alebo autobusom) obyčajne poskytuje také situácie, ktoré v skutočnom živote dokumentujú to, čo chceme žiakov v rámci kurikula naučiť.

Všetky udalosti sa dejú v priestore a čase vrátane sociálnych situácií, ľudských problémov. Nepodceňujme širší kontext, lebo zaručuje polovicu úspechu učenia, pretože usmerňuje myšlienky a činnosť učiaceho sa. Nájdime také témy – sociálne situácie, udalosti, príležitosti, ktoré tvoria jadro toho, čo chceme žiakov naučiť, a čo je v našom najbližšom okolí dostupné. Pamätajme, že neexistuje jediný „správny spôsob“ zosúladenia kurikula. Vyberme to, o čom si myslíme, že je pre nás i žiakov v danom čase najefektívnejšie – využívajme to, čo sa deje v našej triede, v škole, v najbližšom okolí a vo svete.

Krok D: Ujasnime si zjednocujúci pojem (tému) a jej logické zdôvodnenie.

Tento krok v tvorbe celoročnej témy vyžaduje celostný spôsob myslenia - vidieť celý les, nielen stromy. Vzhľadom na povahu mozgu, ktorý je charakteristický tým, že objavuje v množstve vstupných informácií určité vzorové schémy, je tento krok najdôležitejší. V tejto fáze sa kurikulum môže stať účinným, tu môžeme zabezpečiť súdržnosť

učebného materiálu a vybrať učivo, ktoré stojí za námahu a čas, čo mu budeme spolu so žiakmi venovať.

Zjednocujúci pojem

Pod zjednocujúcim pojmom témy sa rozumie nejaká významná, všeobecne zrozumiteľná veľká myšlienka, ktorá pritiahne pozornosť žiakov. Je to niečo, o čom si myslíme, že je pre žiakov veľmi dôležité, čo by mali poznať, vedieť robiť. Predstava pojmovovo dosť veľká a silná na to, aby navzájom prepojila rôznorodé idey a myšlienky, nehovoriac už o množstve príkladov a faktov.

Krok E: Výber mesačných podtém a tematických častí.

Zdrojom mesačných podtém a týždenných tematických častí je, prirodzene, hlavná myšlienka celoročnej témy. Samotné podtémy a tematické časti sa potom formujú v závislosti od okolitých lokalít a sociálnych tém, ktoré sme zvolili preto, že ponúkajú najlepšie príležitosti učenia spôsobom byť pri tom. Zvyšok práce sa odvíja od obsahov, ktoré sme vybrali na základe rozhodnutia v kroku A.

Podnety na prípravu podtém a tematických častí

Prvý krok. Zorganizujeme brainstorming. Vymyslíme čo najviac nápadov, ktoré by sa mohli odvíjať od ústrednej celoročnej témy, od okolitých lokalít a sociálnych tém, ktoré by sme chceli zahrnúť do učiva žiakov v danom školskom roku. Rozviňme naplno svoje schopnosti a fantáziu. To je tvorivá a hravá fáza tvorby učebných osnov

Druhý krok. Skúmame, zisťujeme. Dobré kurikulum sa nedá pripraviť jednoducho z hlavy. Zobierame rôznorodý materiál. Začneme s encyklopédiami na získanie rýchleho prehľadu, ale neuspokojme sa s krátkym zhrnúcim materiálom. Hľadajme v rozsiahlejších encyklopédiách a prvotných prameňoch. Úzko spolupracujeme s pracovníkmi knižníc. Porozprávame im o svojej téme a požiadajme ich o radu. Dôverujeme vlastným schopnostiam vybrať tie správne podtémy i tematické časti a neskôr aj najdôležitejšie kľúčové učivo kurikula.

Tretí krok. Použijeme zoznam spôsobov usporiadania na vytváranie vzorových schém. Najskôr spôsoby usporiadania využijeme na rozšírenie nápadov zo svojho brainstormingu. Potom tento zoznam využijeme pri triedení nápadov. Zoskupujeme ich a usporiadame podľa zoznamu, ktorý je uvedený nižšie.

Štvrtý krok. Použijeme zoznam pri konečnom rozhodovaní o tom, čo zahrnieme a čo vynecháme v mesačných podtémach a týždenných tematických častiach celoročnej témy. Máme vybrať iba niekoľko obsahov, oblastí, ktoré dokonale zvládneme, až na úroveň úplného pochopenia a aplikácie, na úroveň kompetencie, teda tak, že naučené zostane v dlhodobej pamäti.

Spôsoby usporiadania na vytváranie vzorových schém

1. Miesto, poloha, ktorá tvorí rámec perspektívy nazerania na problémy – napríklad ekologické hľadisko;
2. Osoba alebo teória, ktorej hľadisko sa uplatňuje;
3. Prirodzené miesta výskytu, náleziská;
4. Systémy – napríklad dopravný, komunikačný, právny, školský;
5. Časová postupnosť alebo dejová následnosť (začneme od tu a teraz);
6. Známe modely - napríklad zelenina, kvety, živočíchy žijúce pod zemou, skaly, pôda, trávy, buriny;
7. Okolité svet – napríklad sídlisko, mesto, národ;
8. Štruktúry – napríklad mosty, domy, koloseá, letiská;
9. Slávne, vzrušujúce objavy;
10. Klasifikácie – napríklad cicavce, plazy, európske, africké;
11. Rôznorodé použitia – napríklad rekreácia, obchod, doprava;

12. Usporiadanie - napríklad od malého k veľkému, od drsného k hladkému;
13. Slávni ľudia alebo skupiny osôb;
14. Príhody (veľké alebo malé) alebo významné udalosti;
15. Zemepis, región;
16. Porovnanie- napríklad teraz – kedysi, dravec – korisť;
17. Údiv alebo otázka;
18. Pojem alebo veľká myšlienka – výskum, vývoj, zmena.

Tento zoznam usporiadania si nenárokuje na úplnosť. Existuje veľa spôsobov usporiadania, ktoré si môžeme vybrať zo skutočného sveta.

Keď budeme vyberať podtémy pre svoju celoročnú tému, zistíme si, ktorý z bodov usporiadania najlepšie zodpovedá základnej myšlienke našej celoročnej témy. Tento bod usporiadania potom použijeme pri určovaní podtém na každý mesiac.

Spôsob usporiadania, ktorý prepája celoročnú tému s mesačnými podtémami a podtémy medzi sebou navzájom, musí byť viditeľný na prvý pohľad. Zvlášť dôležité to je pre deti na prvom stupni.

Krok F: Použijeme fantáziu pri názve témy.

Názov témy je v podstate pomenovanie zjednocujúceho pojmu celoročnej témy, čo upúta záujem detí – je to výstižné slovo alebo veta, ktorá predstavuje hlavnú myšlienku ukrytú v téme a ktorá sa môže stať oporným bodom v predstavách žiakov a v ich doterajších skúsenostiach. Určite vyberme niečo, čo zapáli naše nadšenie i nadšenie žiakov.

Názov témy musí oslovovať žiakov na začiatku školského roka, a nie až po rokoch, keď to konečne pochopia, alebo na konci školského roka, ktorý sme celý strávili vyučovaním tejto témy. Téma musí osloviť deti hneď v prvý deň školského roka. Musí to byť myšlienka, ktorej žiaci – vďaka dostatočným skúsenostiam a intuícii – už rozumejú a ktorá ich motivuje. Chápanie hlavnej zjednocujúcej myšlienky témy by nemalo byť závislé od predchádzajúcich skúseností – mnoho žiakov nepochádza z dostatočne stimulujúceho prostredia. Témy musia byť súčasťou ich doterajšej skúsenosti a musia podnecovať ich záujem a zvedavosť.

Kritéria hodnotenia témy

Ak bude proces tvorby našej prvej témy prebiehať zvyčajným spôsobom, potom je príznačné, že ho budú sprevádzať pocity nespokojnosti, až kým nebudeme mať jej ôsmu alebo dvanásť verziu. Príprava kurikula je veľmi osobná a zároveň intelektuálne podnetná. Ak bude celoročná téma, jej mesačné podtémy a týždenné tematické časti spĺňať nasledujúce kritériá, môžeme si byť istí, že sme na dobrej ceste:

- sme ňou nadšení a takisto aj naši žiaci;
- jej podstata pochádza zo skutočného sveta a aj jej použitie je pre skutočný svet;
- môžeme ju realizovať s využitím predovšetkým učebných situácií typu tu a teraz; aj ďalšie zdroje sú ľahko dostupné;
- hlavná myšlienka témy a nadväzujúce obsahy sú zmysluplné (z pohľadu žiakov);
- logické zdôvodnenie témy je presvedčivé pre nás i našich žiakov;
- obsah je primeraný veku žiakov;
- téma je hodná času učiteľa i času, ktorý pri jej učení strávia žiaci;
- máme k dispozícii dostupné materiály a okolité miesta, ktoré môžeme často so žiakmi navštevovať;
- téma má jasnú schému: plynule prechádza do jednotlivých podtém a od podtém späť k ústrednej téme. Aj jednotlivé podtémy na seba plynule nadväzujú (www.skola21.sk).

2 CELOROČNÁ TÉMA V 1. ROČNÍKU

Integrujúci predmet: Prírodoveda

Názov celoročnej témy: KRATULKOVO - krajina múdrych škriatkov

Hlavná idea: Cez rozprávkový svet do sveta skutočného

Opodstatnenosť pre učenie: Prírodovedné témy 1. ročníka sú veľmi vhodné na integráciu ostatných predmetov a svet rozprávkových bytostí je pre prvákov veľmi motivačný. Je to záhadný svet, prostredníctvom neho sa však dostaneme do sveta okolo nás...

2.1 Prehľad celoročnej témy

Tabuľka 1 Prehľad celoročnej témy

č.	Mesačné témy a témy podľa ŠVP	Tematické časti	Prírodovedné učivo
1.	Kratul'kovo	Kratul'ko v našej triede	Naša trieda
		Kratul'ko Nepočúvajko	Naša škola
		Kratul'kovské pravidlá	Pravidlá v škole
2.	Kratul'ko Jesienko Rastliny Živočíchy	Kratul'ko dažďových vôní	Jeseň-ročné obdobie, znaky jesene, počasie, činnosti ľudí
		Kratul'kovia ovocníčkovia	Ovocie
		Kratul'kovia zelenáči	Zelenina
		Vo farebnom lese	Listnaté stromy
		Jesienkov kalendár	Kalendár prírody, značky počasia
		Údolie divých zvierat	Voľne žijúce zvieratá
		Jesienko sa bojí najhoršieho	Príprava zvierat na zimu, pomoc človeka
3.	Kratul'ko Miláčik Rodina Čas	Miláčikova rodina	Rodina, členovia rodiny, pomenovania, mená a priezviská
		Miláčik sa stratil	Adresa bydliska členov rodiny, zamestnanie
		Miláčikove Vianoce	Zima, Vianoce, činnosti ľudí v zime
		Miláčik spoznáva ľudské bytosti	V čom sú ľudia rovnakí a v čom sa odlišujú

4.	Kratuľko Skejtík Ľudské telo Čas	Skejtíkov deň	Denný poriadok, osobná hygiena, časti dňa
		Skejtík je chorý	Zdravá životospráva, jedálny lístok
		Skejtík sa uzdravuje	Význam pohybu na zdravie
5.	Kratuľko Vševedko Voda Rastliny Živočíchychy Hmota	Voda, voda, vodička	Voda a človek - výskyt vody v prírode, pozorovanie, vlastnosti vody
		Vzácná tekutina	Využívanie vody človekom, šetrenie vody
		Môžu Kratuľkovia plávať?	Vodné živočíchychy, vodné rastliny
		Tvrde, priesvitné?	Hmota
6.	Kratuľko Farmárik Rastliny Živočíchychy Čas	Ako na lúke	Izbové rastliny, ich ošetrovanie a starostlivosť o ne
		Farmárikov kalendár	Zmeny v jarnej prírode, znaky jari, pozorovanie prírody
		Ako Farmárik sadil semenko	Semená a rastliny, čas
		Kratuľko Chlievik	Domáce zvieratá
		Kratuľka Jahôdka	Plody rastlín, stromy
		Jahôdkin kalendár	Kalendár prírody, ľudské činnosti v lete, počasie v lete

Prameň: vlastný návrh

2.2 Integrácia učiva kľúčových predmetov

V tomto návrhu integrácie je zintegrované učivo predmetov prírodoveda, slovenský jazyk a matematika v 1. ročníku základnej školy. Učivo jednotlivých predmetoch tematicky navzájom súvisí, pričom hlavným predmetom, ktorého témy sa využívajú na integráciu je prírodoveda – integrujúci predmet. Učivo je platné podľa učebných osnov pre 1. ročník a používa sa materiál učebníc schválených Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a materiál autorky práce.

Mesiac: September

Mesačná téma v celoročnej téme: Kratuľkovo

Kľúčové učivo: V septembri začína škola. V škole sú žiaci, pani učiteľka a veľa dôležitých dospelých. V škole musia byť aj triedy, aby sa mali žiaci kde učiť. No a v triedach je veľa rôznych vecí, ktoré žiakom pomáhajú pri učení. Okrem toho tam musí byť aj nábytok, aby žiaci a pani učiteľka nesedeli na zemi a mali si kde uložiť svoje veci. V skrinách je schované veľké množstvo pomôcok na písanie, čítanie, kreslenie a rôzne iné maličkosti potrebné k učeniu.

Predmety a učivo:

Prírodoveda: Naša trieda - školský nábytok, učebné pomôcky, rozvrh hodín, názvy predmetov, ich obsah. Naša škola - dôležití dospelí, školské budovy, pozdravy. Správanie na hodine a cez prestávky -pravidlá.

Slovenský jazyk:

Čítanie: Prípravné obdobie, práca s vetou; Práca s nápovednými obrázkami; Hláska a písmeno A, M, O, S, E, L, I.

Písanie: Sklonové priamky; Horný zátrh; Dolný zátrh; Zložený pravý oblúk; Vratný ťah; Horná slučka; Dolná slučka; Zátrh.

Matematika: Určovanie polohy: Nad, pod, doprava, doľava, nahor nadol, najmenší...; Krivá a rovná čiara; Pred, za, hneď pred, za; Početnosť 1, 2; Kreslenie krivých čiar; Pojmy jeden, dva, pár; Početnosť čísla 3, 4; Pojmy 3, 4; Pojem 5, 6.

Mesiac: Október

Mesačná téma v celoročnej téme: Kratul'ko Jesienko

Kľúčové učivo: Rok má štyri ročné obdobia. Po lete prichádza jeseň. Príroda sa pripravuje na zimu. Počasie v jeseni sa často mení. Je chladnejšie ako v lete a nemôžeme sa vonku veľmi dlho hrať. Rýchlo sa stmieva.

Predmety a učivo:

Prírodoveda: Jeseň - ročné obdobie, znaky jesene, počasie, činnosti ľudí...

Slovenský jazyk:

Čítanie: Práca so slabikou v praktických činnostiach; Pokusné čítanie a písanie slabík; Záver prípravného obdobia - pokusné čítanie prvých slov; Šlabikárové obdobie - Písmená A a á; Písmená M m; Slabiky a slová; Písmená E e é; Písmená L l; Slabiky, slová zo známych písmen.

Písanie: Písanie hornej slučky a zloženého záhybu; Písanie veľkých tlačných písmen: K F Y G X Č; Príprava na písanie písmen, ktorých základom je ovál, alebo časť oválu; Písanie veľkých tlačných písmen Š Ť Ž; Príprava na písanie písmena A a; Písanie veľkých tlačných písmen Ď Č Ň; Písanie písmen M m, slabiky ma Ma, slová mama, má; Písanie e é E; Opakovanie: a á A, m M, e é E.

Matematika: Základné a radové číslovky do 6; Porovnávanie, dvojica, viac, menej, znaky <, >, =; Porovnávanie tvorením dvojíc, usporiadanie čísel a číselný rad, porovnávanie čísel; Základné geometrické útvary; Numerácia 1-6; Písanie číslice 1; Kruh, štvorec, trojuholník, obdĺžnik; Písanie číslice 2; Sčítanie do 2, znak +; Písanie číslice 3; Sčítanie do 3, rozklad čísla 3; Písanie číslice 4.

Mesiac: November

Mesačná téma v celoročnej téme: Kratul'ko Jesienko

Kľúčové učivo: Medzi jarnou, letnou, jesennou a zimnou prírodou sú rozdiely. Jeden rok tvoria štyri ročné obdobia. V jeseni sa príroda a ľudia pripravujú na zimné obdobie.

Predmety a učivo:

Prírodoveda: Stromy - poznávanie listov a stromov. Plody listnatých stromov v jeseni. Kalendár prírody, značky počasia, výroba vlastného kalendáru, ročné obdobia, názvy období, názvy mesiacov, názvy dní, voľne žijúce zvieratá, spôsob života.

Slovenský jazyk:

Čítanie: Písmená I i í; Slabiky, slová a vety zo známych písmen; Písmená J j; Slabiky a slová zo známych písmen; Písmená O o ó; Písmená S s; Písmená U u; Písmená V v.

Písanie: Písanie slabík, slov a viet s m M; Písanie l L, slabiky, slová, vety; Slabiky s i í I; Písanie slov a viet s i í I; Opakovanie známych tvarov písmen; Slabiky s j J; Slová a vety s j J; Písanie o ó O.

Matematika: Sčítanie a odčítanie do 4; Písanie číslice 5; Sčítanie a odčítanie do 5, porovnávanie; Písanie číslice 6, sčítanie a odčítanie do 6, porovnávanie; Sčítanie

a odčítanie do 6; Zavedenie pojmu nula; Porovnávanie, sčítanie a odčítanie do 6; Písanie čísllice 0, sčítanie a odčítanie do 6 s nulou.

Mesiac: December

Mesačná téma v celoročnej téme: Kratul'ko Miláčik

Kľúčové učivo: Okolo nás žijú ľudia – naša rodina, príbuzní, kamaráti. Vieme vymenovať členov svojej rodiny, poznáme ich príbuzenské vzťahy. Poznáme mená a záujmy svojich kamarátov. Rodina oslavuje rôzne sviatky. Najkrajším vravíme Vianoce. Poznáme vianočné zvyky.

Predmety a učivo:

Prírodoveda: Členovia rodiny, pomenovania, mená a priezviská, fotografie rodinných príslušníkov. Adresa bydliska členov rodiny, zamestnanie. Zimné mesiace, Vianoce-vianočné zvyky v rodine.

Slovenský jazyk:

Čítanie: Písmená N n, Y y, P p, T t, K k.

Písanie: Spojenie písmena o s písmenami j, l; Písmená s S; Slabiky s písmenami s S; Slová a vety s písmenami s S; Písmená u ú U; Slabiky a slová s u ú; Písmená v V; Spojenie písmen v V s ostatnými písmenami; Slová s V.

Matematika: Sedem, číselný rad, písanie čísllice 7, porovnávanie do 7; Sčítanie a odčítanie do 7; Porovnávanie do 7; Slovné úlohy; Geometrické útvary v štvorcovej sieti; Zaradenie čísla 8 do číselného radu; Písanie čísllice 8.

Mesiac: Január

Mesačná téma v celoročnej téme: Kratul'ko Miláčik, Kratul'ko Skejtík

Kľúčové učivo: Aby bol človek zdravý, musí dodržiavať zásady zdravého zdravotného štýlu. Stará sa o svoju životosprávu, zdravo sa stravuje a venuje sa zdravému pohybu na čerstvom vzduchu.

Predmety a učivo:

Prírodoveda: Činnosti ľudí v zime. V čom sú ľudia rovnakí a v čom sa odlišujú. Denný poriadok žiaka, osobná hygiena. Uschovávanie potravín. Zdravá výživa.

Slovenský jazyk:

Čítanie: Písmená Z z, R r, Š š, B b.

Písanie: Písmená n N; Slová s n N; Písmená y Y; Písmená p P; Slabiky, slová a vety s písmenami p P; Písmená t T; Slabiky, slová a vety s písmenami t T; Písmená k K.

Matematika: Porovnávanie, sčítanie a odčítanie do 8; Číselný rad do 8; Rovná a krivá čiara; Opakovanie +, -, <, >, = do 8; Zavedenie 9; Písanie čísllice 9; Rozšírenie číselného radu o číslo 9; Rozklad čísla 9.

Mesiac: Február

Mesačná téma v celoročnej téme: Kratul'ko Vševedko

Kľúčové učivo: Človek potrebuje pre svoj život vodu, ktorá musí byť čistá. Skúmame vodu, vieme, že môže mať rôzne podoby. Voda je priestor pre život rôznorodých rastlín a živočíchov.

Predmety a učivo:

Prírodoveda: Voda a človek - výskyt vody v prírode, pozorovanie vlastností vody. Využívanie vody človekom, šetrenie vody. Vodné rastliny a živočíchy.

Slovenský jazyk:

Čítanie: Písmená C c, D d, Č č, Ž ž, H h, L l, Ľ.

Písanie: Písmená z Z; Slová s písmenami z Z; Písmená r R; Slová a vety s písmenami r R; Písmená š Š; Slová a vety s písmenami š Š; Písmená b B; Slová a vety s b B; Písmená c C, slová a vety; Písmená d D; Slová a vety s písmenami d D; Písmená č Č; Slová a vety s písmenami č Č; Písmená ž Ž, slová a vety.

Matematika: Zavedenia a písanie čísla 10; Slovné úlohy, sčítanie, odčítanie a porovnávanie do 10; Doplnenie chýbajúceho čísla do súčtu; Rozklad čísla; Rovné čiary; Rovnice a porovnávanie; Úlohy s tromi členmi; Sčítanie troch členov; Priame čiary.

Mesiac: Marec

Mesačná téma v celoročnej téme: Kratul'ko Vševedko

Kľúčové učivo:

Zaujímá nás z čoho sú vyrobené veci, poznávame vlastnosti materiálov. Všetko, čo zistíme zapisujeme do záznamových hárkov.

Jar je čas klíčenia semien a intenzívneho rastu rastlín, ktoré neskôr kvitnú, prinášajú plody so semenami.

Predmety a učivo:

Prírodoveda: Ľudia a veci. Ručná a strojová výroba. Materiály na výrobu. Vlastnosti hmoty. Zamestnania, remeslá. Izbové rastliny, ich ošetrovanie a starostlivosť o ne. Zmeny v jarnej prírode, znaky jari, pozorovanie prírody. Rastliny a semená. Pozorovanie rastu rôznych semien.

Slovenský jazyk:

Čítanie: Písmená Ť ť, Ď ď; Koncovka – ou; Písmená Ň ň; Slabiky de, te, ne, le, di, ti, ni, li; Dvojhĺasky ia, ie, iu; Písmená Ch ch.

Písanie: Písmená h H, slová a vety; Písmená ť Ť, slová a vety; Písmená d' Ď, slová a vety; Písmená ň Ň, slová a vety; Slová s mäkkými slabikami; Slová a vety s dvojhĺaskami ia, ie, iu.

Matematika: Číselný rad do 10; Rovné čiary; Úlohy s neznámou; Zavedenie pojmu desiatky a jednotky; Porovnávanie; Určovanie času; Počet do 20; Krivá čiara; Čísla do 20; Zameniteľnosť sčítania; Rozklad sčítania na súčet dvoch čísel; Počet do 20, porovnávanie do 20, počítanie do 20; Rozklad čísla, úlohy s viacerými členmi; Sčítanie, odčítanie bez prechodu cez základ.

Mesiac: Apríl

Mesačná téma v celoročnej téme: Kratul'ko Farmárik

Kľúčové učivo: Živočíchy sa vzájomne od seba odlišujú spôsobom získavania potravy, ale aj tým v akom prostredí žijú. Tomuto prostrediu sú prispôbolené.

Predmety a učivo:

Prírodoveda: Zvieratá. Domáce zvieratá, ich význam. Mláďatá domácich zvierat. Domáce vtáky, ich význam.

Slovenský jazyk:

Čítanie: Písmená G g, F f, Dz dz, Dž dž; Písmeno ô, ä; Slová a vety s písmenami ô, ä.

Písanie: Písmená f F; Slabiky – spoje písmen f F s ostatnými písmenami; Písmená dz Dz, dž Dž – slová a vety; Písmeno ô, ä; Slová a vety s písmenami ô, ä.

Matematika: Slovné úlohy, číselný rad do 20; Postupnosť; Zápis slovných úloh; Geometrické tvary; Slovné úlohy na sčítanie a odčítanie podľa činností, na základe obrázku, textu.

Mesiac: Máj

Mesačná téma v celoročnej téme: Kratul'ko Farmárik

Kľúčové učivo: Deň delíme na menšie časti - hodiny a minúty. Kto pozná hodiny, vie si lepšie rozdeliť čas na učenie a hranie. Ľudia pestujú rôzne rastliny pre plody alebo na okrasu. Plody rastlín, ktoré u nás pestujeme a jeme delíme na ovocie a zeleninu. Jeť zeleninu a ovocie je zdravé.

Predmety a učivo:

Prírodoveda: Čas a jeho trvanie. Plody - zásobné orgány. Jarné plody v záhrade, ovocie a zelenina.

Slovenský jazyk:

Čítanie: Písmená *ř* *Í*, *X* *x*; Čítanie textov z Čítanky; Mimočítanková literatúra.

Písanie: Písmená *ř* *Í*, *x* *X*; Písanie náročnejších spojov písmen; Písanie malých a veľkých písaných písmen; Spoje *vi vu vo Va vy ov On on or Or Sa as*; Prepisovanie tlačeneho textu; Tvorivé písanie; Precvičenie *T F j f dz Dz dž Dž*.

Matematika: Slovné úlohy, porovnávanie; Precvičovanie riešenia slovných úloh znázornením; Číselný rad, číselná os; Tvorba matematického textu k numerickým úlohám; Rozvoj logického myslenia, riešenie rozsiahlejších úloh v tíme so zberom vhodných údajov.

Mesiac: Jún

Mesačná téma v celoročnej téme: Kratul'ko Farmárík

Kľúčové učivo: Leto je najteplejšie ročné obdobie. V lete bývajú dlhé prázdniny. Chodíme na výlety a dovolenky. V lete dozrieva úroda. Ľudia ju začínajú zberať.

Predmety a učivo:

Prírodoveda: Jarné plody v záhrade, ovocie a zelenina. Kalendár prírody. Ľudské činnosti v lete. Počasie v lete.

Slovenský jazyk:

Čítanie: Čítanka, mimočítanková literatúra.

Písanie: Prepis tlačenej tvarov menej frekventovaných písmen - *dz, dž, f, g, x, í, ř*; Tvorivé písanie; Odpis tlačenej textov a prepis písaneho textu.

Matematika: Rozklad čísla; Rovnice; Sčítanie a odčítanie do 20, Riešenie nepriamo sformulovaných úloh.

2.3 Ukážka vyučovacieho bloku

Blok Ham-mňam

Mesačná téma: Kratul'ko Skejtík

Názov bloku: Ham-mňam

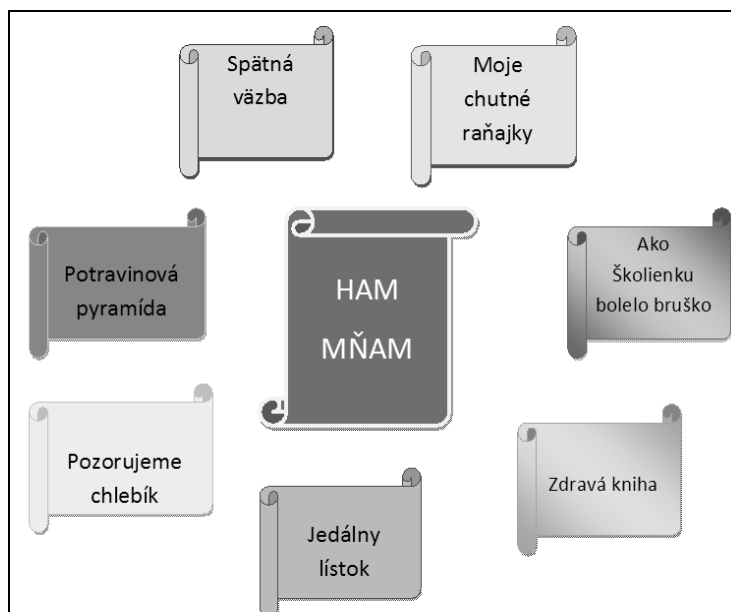
Integrované predmety: Prírodoveda, slovenský jazyk a literatúra

Kľúčové učivo: Vieme rozlíšiť zdravé a nezdravé potraviny, vytvárať z nich jedálny lístok. Vieme, že potraviny sa kazia a hľadáme spôsoby ako ich uskladniť.

Štruktúra bloku:

1. Postup, inštrukcie pred začiatkom učenia

Na zadanie inštrukcií pred začiatkom učenia použijeme mapu mysle. Vysvetlíme jednotlivé časti, pričom žiaci majú priestor na otázky ohľadom celého dňa, môžu navrhnúť, čo by poprípade chceli robiť a podľa možností môžeme do mapy dňa doplniť činnosť, ktorú deti navrhli. Grafické znázornenie mapy dňa väčšinou súvisí s tematickým zadaním, kľúčovým učivom, celoročnou témou...

Obrázok 1 Mapa mysle

Prameň: vlastný návrh

2. Komunita

Aktivita: Moje chutné raňajky

Cieľ aktivity: diskutovať o zdravom spôsobe stravovania, rozlíšiť zdravé a nezdravé jedlá

Metódy: Rozhovor

Pomôcky: Žiadne

Realizácia:

Komunitu začneme rozhovorom. Žiakov sa opýtame, ako to u nich vyzerá ráno, keď sa chystajú do školy. Pozornosť zameriame na raňajkovanie. Zistíme, čo sa v dané ráno raňajkovalo a či to žiakom chutilo. Žiakov, ktorí neraňajkovali sa opýtame, či sú už hladní a čo by si dali na raňajky, keby si mohli vybrať. Po tomto rozhovore vysvetlíme žiakom dôležitosť raňajok, pretože im dodajú energiu, ktorú potrebujú pre svoju prácu.

3. Výklad učiva, objavné, problémové učenie

Aktivita: Ako Školienku bolelo bruško

Cieľ aktivity: Pomenovať, vysvetliť, inak vyjadriť, analyzovať javy v texte a vyvodiť závery z počutého textu

Metódy: Rozhovor, metóda na čítanie s porozumením

Pomôcky: Lístočky s otázkami, kniha Lienka Školienka

Realizácia:

Žiakom prečítame rozprávku „Ako Školienku bolelo bruško“ (Havelková, 2009, s. 31-33). Pripravíme si lístočky s otázkami na rozvoj čitateľskej gramotnosti. Otázky žiakom čítame postupne.

A. Otázky, zamerané na prvý proces rozvoja čitateľskej gramotnosti:

1. Povedz, čo mal na desiati Riško.

2. Povedz, prečo lienka svoj cukrík zlízala.

-žiaci majú odpovedať odpoveďou, ktorá vychádza priamo z textu (informácia je v texte explicitne uvedená).

B. Otázky zamerané na druhý proces rozvoja čitateľskej gramotnosti:

1. Povedz, čo si dala lienka v prvom stánku pri kolotočoch.

2. Povedz, kto pomáhal lienke ako prvý pri bolestiach bruška.

-žiaci majú odpovedať odpoveďami, ktoré vyplývajú z textu, majú vyvodit', že jedna udalosť bola príčinou inej

C. Otázky zamerané na tretí proces rozvoja čitateľskej gramotnosti:

1. Povedz, kedy si mal taký problém ako lienka.

2. Povedz, čo robí tvoja mamička, keď ťa bolí bruško.

-žiaci majú interpretovať využitie informácií z textu v reálnom živote.

Po skončení vedíme so žiakmi rozhovor o zdravej výžive.

Aktivita: Zdravá kniha

Cieľ aktivity: Triediť potraviny podľa daného kritéria

Metódy: Manipulačné činnosti

Pomôcky: Pracovný list v tvare knihy, pracovný list s obrázkami potravín

Realizácia:

V aktivite nadvižeme na predošlý motivačný text a pre žiakov prichystáme pracovný list v tvare knihy a pracovný list, na ktorom sú niektoré druhy potravín.

Úlohou žiakov je potraviny vyfarbiť, vystrihnúť a roztriediť na zdravé a nezdravé. Tie potom vlepíť do knihy na dve strany, podľa toho, ako ich roztriedili.

Po tejto činnosti skontrolujeme rozdelenie potravín a zdôvodnime správnosť, či nesprávnosť.

Aktivita: Jedálny lístok

Cieľ aktivity: Zostaviť zdravý jedálny lístok, aplikovať životnú zručnosť „spolupráca“

Metódy: Práca vo dvojiciach, manipulačné činnosti

Pomôcky: Veľké hárky papiera, detské časopisy, lepidlá, nožnice

Realizácia:

Žiaci budú pracovať vo dvojiciach, takže ich najprv do dvojíc rozdelíme.

Pre žiakov pripravíme hárky papiera, na ktoré budú zostavovať jedálne lístky.

Na papieri vopred napíšeme jednotlivé časti jedálneho lístka. Žiaci majú najprv vyhľadať v detských časopisoch obrázky zdravých jedál a tie potom lepiť k jednotlivým častiam jedálneho lístka. Skôr ako začnú žiaci pracovať, upozorníme ich na to, že si musia rozdeliť úlohy, aby sa im práca lepšie vydarila. Takto ich pripravujeme na prácu vo väčšej skupine.

Po skončení práce, jedálne lístky vystavíme v triede a žiaci budú označovať svojim podpisom ten jedálny lístok o ktorom si myslia, že obsahuje najzdravšie jedlá.

Aktivita: Pozorujeme chlieb

Cieľ aktivity: Pozorovať chlieb, vytvoriť hypotézu, navrhovať postup overenia kazenja potravín.

Metódy: Diskusia, pokus, pozorovanie

Pomôcky: krajce chleba, mikroténové vrecká, gumičky, uzatváracie zaváraninové poháre, misky, pozorovací hárok

Realizácia:

Diskutujeme so žiakmi o tom, čo si predstavujú pod tým, že sa jedlo pokazí. Usmerníme ich pozornosť na to, ktoré potraviny nie je potrebné dávať do chladničky a predsa sa nepokazia.

Vysvetlíme žiakom, že sa pokúsia preskúmať, kedy sa potraviny kazia rýchlejšie a kedy pomalšie. Navrhujeme postup, ktorým si overia, kedy chlieb spliesnie skôr: keď je uzavretý, alebo keď je položený voľne na tanieri.

Každá skupina si pripraví vlastné pomôcky, aby sa zabezpečilo viacnásobné overenie. Usmerníme žiakov k tomu, aby jeden krajec chleba uzavreli do mikroténového vrecka a utesnili ho gumičkou. Dôležité je, aby bolo možné chlieb pozorovať aj cez obal,

lebo keď splesnie, nemal by sa obal otvárať, aby nedošlo k uvoľňovaniu alergénnych spór plesní. Druhý krajec chleba uzavru do fľaše, tretí nechajú voľne ležať na miske. Usmerníme žiakov tak, aby svoje vzorky uložili niekde v triede kde si myslia, že chlieb sa skazí rýchlejšie. Vedeíme žiakov tak, aby umiestnili svoje vzorky na miesta s rôznou teplotou – na okno, na vyhrevné teleso, do skrine, na zem a podobne.

Úlohou žiakov je pozorovať počas piatich dní všetky tri vzorky. Každý deň ráno zakreslia zmeny na svojich vzorkách do pozorovacieho hárkku. Každý deň zhodnotia, ktoré vzorky chleba sa pokazili.

Na konci týždňa žiakom pripomenie cieľ skúmania. Cieľom skúmania bolo zistiť, kedy sa potraviny kazia rýchlejšie a kedy pomalšie. Vyzveme žiakov k tomu, aby zhodnotili na základe svojich zistení, kedy sa potraviny kazia rýchlejšie a čo kazenie potravín spomaľuje. Postupne vyzývame zástupcov jednotlivých skupín, aby prezentovali svoje zistenia, pričom zovšeobecníme, že potraviny sa kazia najrýchlejšie tam, kde je teplo a keď sú uzavreté a kazenie potravín znižuje ich vysušenie.

Aktivita: Potravinová pyramída

Cieľ aktivity: Zostaviť zdravý jedálny lístok

Metódy: Interaktívne vyučovanie

Pomôcky: Interaktívna tabuľa, výukový softvér Pyramída

Realizácia:

V tejto aktivite budeme pracovať s interaktívnou tabuľou a s výukovým softvérom Pyramída, ktorý je voľne dostupný na internete. Softvér vychádza z jednoduchej 4-poschodovej potravinovej pyramídy, ktorá graficky a proporcionálne naznačuje optimálnu skladbu stravy. Cieľom softvéru je naučiť žiakov akým spôsobom je možné upravovať (modelovať) svoj jedálničiek v súlade s odporúčaniami potravinovej pyramídy.

Žiakom najprv prácu s programom predstavíme, oboznámime ich s jeho prostredím. Prvý jedálny lístok si zostavíme spoločne. Žiaci budú hovoriť, čo raňajkovali, desiatovali, obedovali, olovraňovali a večerali predošlý deň. Vytvoríme si tak jedálny lístok našej triedy a softvér nám vyhodnotí, či stravovanie bolo podľa zásad zdravej výživy.

Ak máme možnosť, môžeme softvér nainštalovať na počítače v počítačovej učebni a žiaci si môžu vytvárať svoje jedálne lístky a môžu si ich aj vytlačiť.

4. Spätná väzba

Žiaci zhodnotia svoju prácu na hodine. Dostanú jednoduchý hodnotiaci hárok-kartička, na ktorej sú tri tváričky: veselá, neutrálna, smutná. Majú vyfarbiť tú, ktorá znázorňuje ich spokojnosť so svojou prácou.

3 CELOROČNÁ TÉMA V 2. ROČNÍKU

Integrujúci predmet: Prírodoveda

Hlavná idea: Svet okolo nás

Zjednocujúca myšlienka: Všetko so všetkým súvisí, ľudia, rastliny, živočíchy, celá príroda.

Organizujúci aspekt: Príroda, ktorá nás obklopuje.

Opodstatnenosť pre učenie: Prírodovedné témy 2. ročníka sú vhodné na integráciu ostatných predmetov a veselé príbehy hlavnej postavy z knihy Pipi Dlhá Pančucha pôsobia ako motivačný prvok, ktorý zároveň zjednocuje tému celého školského roka.

3.1 Prehľad celoročnej témy

Tabuľka 2 Prehľad celoročnej témy

č.	Mesačné podtémy	Téma podľa ŠVP	Učivo
1.	Mesačná krajina september	Rastliny	Podmienky života rastlín, oblasti výskytu, druhová rozmanitosť
2.	Zelená brána Október, november	Rastliny	Základné časti rastlín-koreň, stonka, list, ich tvar a funkcia
3.	Útes lietajúcich rýb December, január	Živočíchy	Rôzne podmienky života, spôsob získavania potravy, životný cyklus motýľa, vtáka
4.	Stroj času február	Čas	Kalendár, ročné obdobia, mesiace, meranie času
5.	Oáza tajomstiev marec	Voda	Voda-priestor pre život rastlín a živočíchov, zmena skupenstva, rozpustnosť látok, morská voda
6.	Zlatá truhlica apríl	Rastliny	Základné časti rastlín- kvet, jeho funkcia, semená, plody, opel'ovače
7.	Stratený svet máj, jún	Rastliny poľí a lúk	Lúčne živočíchy a rastliny, poľné živočíchy a rastliny

Prameň: vlastný návrh

3.2 Integrácia učiva kľúčových predmetov

V tomto návrhu integrácie je zintegrované učivo predmetov prírodoveda, slovenský jazyk matematika a vlastiveda v 2. ročníku základnej školy. Učivo jednotlivých predmetoch tematicky navzájom súvisí, pričom hlavným predmetom, ktorého témy sa využívajú na integráciu je prírodoveda – integrujúci predmet. Učivo je platné podľa učebných osnov pre 2. ročník a používa sa materiál učebníc schválených Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a materiál autorky práce.

Mesačná krajina - september

Predmety a učivo:

Prírodoveda:

Rastliny

Životné prejavy rastlín – oblasti výskytu, spoločné znaky a rozdiely, poznať desať rastlín zo svojho okolia, rast, zmena tvaru.

Podmienky pre rast – pôda, voda (suchozemské rastliny, vodné rastliny-voda, pod vodou, breh), vzduch, svetlo (rastliny dlhých dní, rastliny krátkych dní), teplo.

Slovenský jazyk a literatúra

Jazyková zložka: Hláska a písmeno. Tlačené a písané písmená. Písmená ch, dz a dž. Rozlišovacie znamienka: dĺžeň, mäkčeň, vokáň a dve bodky.

Sloh a literatúra: Pozdrav. Oslovenie a predstavenie sa. Tykanie. Vykanie. Práca s textom. Privítanie. Rozlúčenie. Literárne žánre. Báseň.

Matematika:

Sčítanie a odčítanie v obore do 20 s prechodom cez základ 10.

Vlastiveda:

Moja trieda, škola, okolie školy. Správanie sa v škole, bezpečnosť v škole, v triede.

Zelená brána - október

Predmety a učivo:

Prírodoveda:

Rastliny – Stavba rastlinného tela: koreň (čerpanie živín z pôdy, upevnenie rastliny v pôde), stonka (drevisy-kry, stromy, byliny), list (funkcia, tvar).

Slovenský jazyk a literatúra:

Jazyková zložka: Samohlásky krátke: a, ä, e, i, y, o, u. Samohlásky dlhé: á, é, í, ó, ú, ý.

Sloh a literatúra: Prosba – želanie. Práca s textom. Privítanie. Rozlúčenie. Nadpis. Literárne žánre. Autor, spisovateľ/ spisovateľka.

Matematika:

Sčítanie a odčítanie v obore do 20 s prechodom cez základ 10.

Vlastiveda:

Cesta do školy a domov. Môj tieň smeruje na sever (svetové strany). Poznávanie cesty do školy.

Zelená brána - november

Predmety a učivo:

Prírodoveda:

Rastliny – Stavba rastlinného tela: koreň (čerpanie živín z pôdy, upevnenie rastliny v pôde), stonka (drevisy-kry, stromy, byliny), list (funkcia, tvar).

Slovenský jazyk a literatúra:

Jazyková zložka: Dvojhlásky. Výslovnosť a písanie dvojhlások: ia, ie, iu, ô. Zmena krátkej samohlásky na dvojhlásku.

Sloh a literatúra: Prosba – želanie. Práca s textom. Poďakovanie. Čitateľ. Literárne žánre. Kniha, knižnica.

Matematika:

Sčítanie a odčítanie v obore do 20 s prechodom cez základ 10.

Vlastiveda:

Ochrana miesta pred nebezpečenstvom (požiar). Kam volať o pomoc a kto nám pomáha (tiesňové linky).

Útes lietajúcich rýb - december

Predmety a učivo:

Prírodoveda:

Živočíchy

Podmienky pre život - prispôsobenie prostrediu (súš, pôda, vzduch, voda).

Delenie podľa spôsobu získavania potravy – bylinožravce (dážďovka zemná, mlynárik kapustný, slimák záhradný, včela medonosná, kapor obyčajný, hus domáca, zajac poľný, myš poľná, veverica obyčajná, srna hôrna, kôň, krava), mäsožravce (pavúk, kobylka, užovka, žaba, šťuka, sokol, vlk, líška, medveď, rys).

Slovenský jazyk a literatúra:

Jazyková zložka: Mäkké spoluhlásky Výslovnosť a písanie i / í po mäkkých spoluhláskach v koreni domácich slov.

Sloh a literatúra: Ospravedlnenie – ústne, s vysvetlením. Práca s textom. Súhlas. Nesúhlas. Ilustrácia.

Matematika:

Vytváranie pojmu prirodzených čísel v obore do 100.

Vlastiveda:

Pozorujeme oblohu, slnko, Mesiac a hviezdy, oblaky. Tradície a zvyky.

Útes lietajúcich rýb - január

Predmety a učivo:

Prírodoveda:

Živočíchy

Delenie podľa spôsobu získavania potravy – bylinožravce (dážďovka zemná, mlynárik kapustný, slimák záhradný, včela medonosná, kapor obyčajný, hus domáca, zajac poľný, myš poľná, veverica obyčajná, srna hôrna, kôň, krava), mäsožravce (pavúk, kobylka, užovka, žaba, šťuka, sokol, vlk, líška, medveď, rys).

Rozmnožovanie – vývin dospelého jedinca, živočíchy ktoré sa liahnu z vaječného cyklu (životný cyklus motýľa, vtáčieho životného cyklu).

Slovenský jazyk a literatúra:

Jazyková zložka: Mäkké spoluhlásky Výslovnosť a písanie i / í po mäkkých spoluhláskach v koreni domácich slov.

Sloh a literatúra: Blahoželenie – ústne, písomné. Práca s textom. Literárne žánre. Hádanka. Ľudová pieseň.

Matematika:

Vytváranie pojmu prirodzených čísel v obore do 100.

Vlastiveda:

Ako sa staráme o naše okolie (a o životné prostredie). Tradície a zvyky.

Stroj času - február

Predmety a učivo:

Prírodoveda:

Čas – Kalendár (rok, mesiace roka, týždeň, ročné obdobia), objektívny a subjektívny čas, meranie času (hodiny).

Slovenský jazyk a literatúra:

Jazyková zložka: Tvrdé spoluhlásky Výslovnosť a písanie y / ý po tvrdých spoluhláskach v koreni domácich slov.

Sloh a literatúra: Súkromný list. Pohľadnica. Práca s textom. Literárne žánre. Rozprávka, vyčítanka.

Matematika:

Bod, priamka, polpriamka, úsečka. Rysovanie priamok a úsečiek. Vyznačovanie úsečiek na priamke, polpriamke a na danom geometrickom útvere.

Vlastiveda:

Príroda. Orientácia v mape a pláne mesta.

Oáza tajomstiev - marec

Predmety a učivo:

Prírodoveda:

Voda – Priestor pre život (zástupcovia rastlín a živočíchov), pitný režim, para (pokusy).

Slovenský jazyk a literatúra:

Jazyková zložka: Tvrdé spoluhlásky Výslovnosť a písanie y/ ý po tvrdých spoluhláskach v koreni domácich slov.

Sloh a literatúra: Tvorba otázok- žiadosť o informáciu. Práca s textom. Rozhovor. Bábkové divadlo.

Matematika:

Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 100.

Vlastiveda:

Naša obec, jej história a súčasnosť, čo sa deje v našom okolí (príbehy o rodákoch, pamätné miesta, sochy a i.), história, povesti, piesne, šport a kultúra. Tradície a zvyky.

Zlatá truhlica - apríl

Predmety a učivo:

Prírodoveda:

Základné časti rastliny

Kvet - funkcia (plody so semenami, opelenie: opelovače, včela), časti (lupene: počet, farby, tyčinky: počet, peľ, piestik), tvar.

Plod – semená (pozorovanie rôznych druhov, podmienky pre vyklíčenie, vegetatívne rozmnožovanie: odrezky), pozorovanie, proces opelenia.

Slovenský jazyk a literatúra:

Jazyková zložka: Slabika. Delenie slabík Slabika. Jednoslabičné slová, viacslabičné slová. Spájanie slabík do slov. Delenie slov na slabiky. Rozdeľovanie slov na konci riadku.

Sloh a literatúra: Bábkové divadlo. Telefonický rozhovor – (začiatok a koniec). Práca s textom. Opis predmetu.

Matematika:

Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 100.

Vlastiveda:

Obec. Ľudia v mojom okolí, základné pravidlá slušného správania, úcta k starším.

Stratený svet – máj, jún

Predmety a učivo:

Prírodoveda:

Rastliny poľí a lúk

Lúka – lúčne rastliny (vlčí mak, zvonček konársky, rumanček poľný, nevädza poľná, lipnica lúčna, živočíchy žijúce na lúke (koník lúčny, lienka sedembodková, voška ružová, mlynárik kapustný, kvetárik dvojtvarý).

Pole – poľná monokultúra (kukurica, repka olejná, slnečnica, cukrová repa, obilie), živočíchy žijúce na poliach (zajac poľný, králik poľný, sokol sťahovavý, hraboš poľný, škrečok poľný).

Slovenský jazyk a literatúra:

Jazyková zložka: Jednoduchá veta, druhy viet. Písanie veľkých písmen na začiatku vety a interpunkčných znamienok na konci vety. Druhy viet: oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, želacie a zvolacie.

Sloh a literatúra: Práca s textom. Opis ilustrácie. Nadpis a nápis. Noviny. Časopis.

Matematika:

Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v obore do 100. Jednotky dĺžky – cm, dm, m. Meranie dĺžky úsečky. Porovnávanie úsečiek podľa ich dĺžky. Budovanie telies z kociek podľa vzoru alebo podľa obrázka. Stavba jednoduchých telies.

Vlastiveda:

Okolie školy a bydliska (orientácia v okolí). Povrch, lesy, lúky, polia, záhrady a parky okolia. Čo sa mi v našom kraji najviac páči.

3.3 Ukážka vyučovacieho bloku

Blok Neviditeľná voda

Mesačná téma: Oáza tajomstiev

Názov bloku: Neviditeľná voda

Integrované predmety: Prírodoveda, slovenský jazyk a literatúra

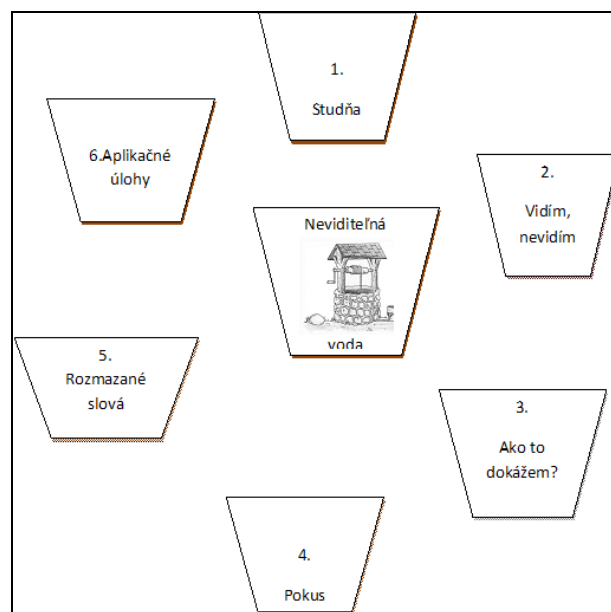
Kľúčové učivo: Voda je všade okolo nás, vieme že je nevyhnutná pre život na zemi.

Štruktúra bloku:

1. Postup, inštrukcie pred začiatkom učenia

Na zadanie inštrukcií pred začiatkom učenia použijeme mapu mysle. Vysvetlíme jednotlivé časti, pričom žiaci majú priestor na otázky ohľadom celého dňa, môžu navrhnúť, čo by poprípade chceli robiť a podľa možností môžeme do mapy dňa doplniť činnosť, ktorú deti navrhli.

Grafické znázornenie mapy dňa väčšinou súvisí s tematickým zadaním, kľúčovým učivom, celoročnou témou...

Obrázok 2 Mapa mysle

Prameň: vlastný návrh

2. Komunita

Aktivita: Studňa

Cieľ aktivity: Vyjadriť iným spôsobom (pohybom) pojem voda, spoznať výskyt vody

Metódy: dramatizácia, rozhovor

Pomôcky: obrázok studne, animácia z internetu o fungovaní studne, dataprojektor, počítač

Realizácia:

Žiaci si majú spomenúť na aktivitu, ktorú robili na predchádzajúcej vyučovacej hodine - brainstorming (môžeme používať aj ľahší názov-búrka mozgov) o vode - kde všade v prírode môžeme vidieť vodu. Úlohou žiakov je vybrať niektoré slovo, na ktoré si spomenú a kto bude chcieť, môže ho znázorniť a ostatní žiaci majú slovo uhádnuť. Nakoniec sa zapojí aj učiteľka - znázorní pohybom naberanie vody zo studne. Ak žiaci slovo neuhádnu, dáme im indície:

- je to niečo, z čoho sa dá nabrať voda
- väčšinou je to na dvore pri dome
- voda sa naberá z hĺbky
- voda sa naberá do vedra...

Ak žiaci ani po indíciách neuhádnu, ukážeme im obrázok studne. Vedeť rozhovor so žiakmi o tom, či už niekedy videli studňu, kde ju videli, čo je v studni, odkiaľ sa berie voda v studni... Upozorníme na fakt, že ešte aj dnes v niektorých dedinách používajú ľudia vodu zo studne, ale ak ju chcú používať aj na pitie, musí byť skontrolovaná odborníkmi, aby nebola znečistená, pretože by v prípade znečistenia mohli mať ľudia zdravotné problémy.

Potom žiakom premietneme pomocou dataprojektora animáciu ako funguje studňa (nájdeme ju na internete) a upozorníme na výraz podzemná voda.

3. Výklad učiva, objavné, problémové učenie

Aktivita: Vidím, nevidím

Cieľ aktivity: pomenovať výskyt vody

Metódy: Brainstroming, rozhovor, problémová úloha

Pomôcky: Žiadne

Realizácia:

So žiakmi vedíme rozhovor o tom, že voda je aj tam, kde ju nevidíme. Vyzveme žiakov, aby rozmýšľali, kde by voda mohla byť a nápady žiakov zapisujeme na tabuľu.

Aktivita: Ako to dokážem?

Cieľ aktivity: Vytvoriť hypotézu výskytu vody v rôznych veciach, pozorovať výskyt vody v predmetoch.

Metódy: problémová úloha, pokus, tvorenie hypotéz, prezentácia

Pomôcky: pozorovacie hárky, citrón, listy z izbovej rastliny, hlina, krieda, chlieb, lepidlo,

Realizácia:

Aktivita nadväzuje na predošlú problémovú úlohu. Zadáme žiakom úlohu, ako by sme sa presvedčili, že vo veciach, ktoré sú napísané na tabuli (citrón, list z izbovej rastliny, hlina, krieda, chlieb, lepidlo) je voda?

Žiaci navrhujú spôsoby a zapisujeme ich na tabuľu. Následne na to žiakom rozdáme pozorovacie hárky. Na laviciach bude pripravených šesť objektov na pozorovanie - citrón, list z izbovej rastliny, hlina, krieda, chlieb, lepidlo. Do prvého stĺpca tabuľky pozorovacieho hárka majú žiaci nakresliť pozorovaný predmet.

Do druhého predpoklad, či sa v ňom nachádza voda. Ak si žiaci myslia, že v predmete je voda, majú nakresliť do toho kvapku, ak si myslia, že tam voda nie je, majú nakresliť kvapku prečiarknutú.

Po zaznamenávaní do pozorovacieho hárku si majú vybrať jeden zo spôsobov, o ktorom sme sa rozprávali a o ktorom si myslia, že je najvhodnejší na dokázanie, že v predmete je voda a pokusom svoj predpoklad majú dokázať. Môžeme žiakov usmerniť (najmä ak majú málo skúsenosti s takou formou práce) a navrhnúť tiež jeden spôsob na dokázanie predpokladu, ale vždy nechávame na žiakoch, aby si vybrali. Po skončení práce si žiaci vo dvojiciach porovnávajú svoje výsledky, potom spoločne

vedieme rozhovor o výsledkoch pokusu, porovnávame spôsob dokazovania. Žiaci prezentujú svoje výsledky.

Energizér-Kopeme studňu

Žiaci predvádzajú pohyb, akoby kopali studňu, dostávajú pokyny, že najprv to ide ľahko, potom narážajú na skaly, ide to ťažšie a ťažšie, sú unavení, ale nakoniec sa predsa len dostaneme k podzemnej vode.

Aktivita: Rozmazané slová

Cieľ aktivity: Doplniť chýbajúce písmená do slov, prepísať tlačené tvary písmen na písané, aplikovať životnú zručnosť najlepši osobný výkon

Metódy: Didaktická hra, prepis textu

Pomôcky: Magnetická tabuľa, kartičky s rozmazanými slovami, kartičky na písanie v tvare mraku, veľký papierový mrak

Realizácia:

Na magnetickú tabuľu pripevníme kartičky so slovami, ktoré sa týkajú témy voda a v každom slove je rozmazané jedno písmeno.

Tip: Rozmazané písmenká môžeme vytvoriť v grafickom programe „Revelation Natural Art“, ktorý je súčasťou balíka výučbových programov pre školy, ktoré sú v projekte Infovek.

Najprv spoločne doplníme chýbajúce písmeno-žiaci chodia do kartičiek vpisovať správny tvar písmena. Potom spoločne všetky slová prečítame a zahráme si „Kimovu hru“. Žiaci majú na zapamätanie slov určitý čas-približne 30 sekúnd. Potom schováme niektoré slovo a žiaci majú zistiť, ktoré slovo chýba. Slová niekoľkokrát obmieňame. Po skončení hry žiaci prepisujú slová z tlačeneho tvaru na písané na kartičky v tvare mraku. Keď dopíšu, mraky žiaci vyfarbia, potom ich prilepia na veľký mrak, ktorý vystrihneme z veľkého hárku papiera a vystavíme v triede. Aj takto posilňujeme spolupatričnosť v triede a radosť zo spoločného výsledku.

Pri písaní používame „cielenú reč“ zameranú na rozvoj životnej zručnosti najlepši osobný výkon. Žiaci sa tak učia, že pri každej činnosti aj pri písaní sa každý snaží ako najviac vie a porovnáva svoje výkony s predošlými a nie s výkonmi spolužiakov.

Je dôležité ich viesť k tomu, aby pocit neúspešnosti neodrádzal najmä tých žiakov, ktorí nemajú písmo aj napriek vynaloženej snahe tak úhladné, ako niektorí spolužiaci.

4. Aplikčné úlohy

1. *Poskladaj studňu z Lega.* ☺☺☺☺☺

2. *Nakresli cencúl'ový obrázok.* ☺

3. *Vypočítaj kvapkové úlohy.* ☺☺

4. *Napíš tri slová veľkými tlačеныmi písmenami, v ktorých sa skrýva slovo ľad. Slová nakresli.* ☺☺

5. *Zaspievaj pieseň, v ktorej sa spieva o vode. Použi pri tom aj rytmické nástroje.* ☺☺

Metodické poznámky k aplikčným úlohám:

Žiakom úlohy najprv prečítame, vysvetlíme. Zadáme im čas na premyslenie, ktorú úlohu chcú vypracovať. Smejkovia pri úlohách znamenajú, či môžu úlohu spracovať samostatne, vo dvojici alebo v skupine.

1. *Poskladaj studňu z Lega*

Táto úloha rozvíja vizuálne-priestorovú inteligenciu.

Ak nie je v triede lego, môžeme použiť akúkoľvek stavebnicu, papier, kartón, modelovaciu hmotu...

2. *Nakresli cencúl'ový obrázok*

Úloha rozvíja vizuálne-priestorovú inteligenciu.

Žiakom ponúkne rôznych materiál a rôzne techniky napr. atrament a zmizík, voskovku a predmet na vyškrabávanie, biela tempera a tmavý papier...

3. *Vypočítaj kvapkové úlohy*

Úloha rozvíja logicko-matematickú inteligenciu.

V pracovnom liste sú pripravené úlohy na sčítanie a odčítanie v obore do 100. V mráčikoch sú napísané príklady, pod nimi sú kvapky s číslami. Žiaci vyfarbia len tú kvapku, v ktorej je správny výsledok.

4. *Napiš tri slová veľkými tlačenými písmenami, v ktorých sa skrýva slovo ľad. Slová nakresli.*

Úloha rozvíja jazykovú inteligenciu.

Slová napr.: ľadovec, ľadoborec, ľadový...

5. *Zaspievaj pieseň, v ktorej sa spieva o vode. Použi pri tom aj rytmické nástroje.*

Úloha rozvíja hudobnú inteligenciu.

5. *Prezentácia spracovaných úloh a poskytnutie spätnej väzby*

Po vypracovaní úloh žiaci prezentujú svoju prácu pred spolužiakmi. Rozvíjame tak ich prezentačné schopnosti, slovnú zásobu, zvyšuje sa ich sebavedomie.

Okrem toho vedíme žiakov k tomu, aby svoju prácu, nielen jej výsledok, ale hlavne proces vypracovania vedeli zhodnotiť. Zároveň sa učia hodnotiť prácu iných.

ZÁVER

Výchovno-vzdelávacie pôsobenie Integrovaného tematického vyučovania prináša pre žiakov rad pozitív. Rozvíja ich tvorivé schopnosti, podporuje učebnú motiváciu, pozitívne ovplyvňuje vzťah k učeniu, k učebným predmetom, umožňuje zmierňovanie pôsobenia školských stresogénnych faktorov a aktívne pôsobí na zlepšovanie sociálnej atmosféry v triedach.

Hlavným faktorom inovačného programu, na ktorý sa sústredila autorka práce je tematická integrácia, ktorá umožňuje celistvé vnímanie a chápanie sveta, využíva výhody zážitkového učenia. Ide o vnútropredmetovú integráciu vzájomne súvisiaceho učiva, alebo integráciu vyučovacieho obsahu dvoch či viacerých predmetov v tematickom vyučovacom bloku. Integrácia vyučovacích obsahov vychádza zo zjednocujúcej témy a dáva do vzájomnej súvislosti rôzne učivá predmetu, či predmetov. Učenie je zmysluplné, prepojené so skutočným životom, výchovno-vzdelávací proces poskytuje príležitosti pre možnosť výberu úloh, činností a aktivít. U žiakov sa zámerne rozvíja tvorivosť a cielene sú rozvíjané sociálne a osobné kompetencie. Uplatňuje sa spolupráca a kooperatívne učenie.

ITV môže byť jedným z prostriedkov systémovej zmeny výchovno-vzdelávacej sústavy v zmysle demokratizácie a humanizácie. Tento model reaguje na požiadavky na vzdelávanie súčasnosti i budúcnosti. Učitelia využívajú inovačné stratégie na vytváranie prostredia pre efektívne učenie.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. GAJDOŠOVÁ E., HERÉNYIOVÁ G. 2006. Rozvíjení emoční inteligence žáků. Praha : Portál. ISBN 80-7367-115-8
2. HAVELKOVÁ, S., KRIŽANOVÁ, D. 2009. Školienkine dobrodružstvá. ISBN 978-80-970-169-4-4
3. http://www.skola21.sk/public/media/5878/Celorocna_tema.pdf
4. KOVALIKOVÁ, S., OLSENOVÁ, K. 1996. Integrované tematické vyučovanie–Model. Bratislava : Faber. ISBN 80-967492-6-9
5. MARUŠINCOVÁ, E. A KOL. 2001. Záverečná správa o experimentálnom overovaní výchovnovzdelávacieho projektu Integrované tematické vyučovanie v ZŠ J.A.Komenského v Bratislave. Bratislava : ŠPÚ.
6. PETLÁK, E., VALÁBIK, D. 2009. Vyučovanie – mozog – žiak. Bratislava : Iris. ISBN 978-80-89256-4